

pod redakcją
Wojciecha Walczaka
Karola Łopateckiego

T O M I V
Białystok 2013

 INSTYTUT BADAŃ
NAD DZIEDZICTWEM KULTUROWYM EUROPY

Stan badań nad wielokulturowym dziedzictwem DAWNEJ RZECZYPOSPOLITEJ

Seria
Zachowanie Polskiego Dziedzictwa Narodowego
10

Recenzenci:

dr hab. Andrzej Gil, prof. Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
dr hab. Krzysztof Filipow, prof. Uniwersytetu w Białymstoku

Redakcja naukowa:

Wojciech Walczak, Karol Łopatecki

Tłumaczenia streszczeń:

Thaddeus Mirecki, Anna Stawikowska, Monika Birula-Białynicka,
Zbigniew Zabielski & Autorzy

Dofinansowano ze środków:

Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
(umowa nr 07817/13/DDK)

Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
(umowa nr 969/P-DUN/2013)

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Partnerzy projektu:

**BIBLIOTEKA
NARODOWA**

FUNDACJA
DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO

ISBN 978-83-925705-8-5 (całość)
ISBN 978-83-934920-7-7

© Copyright by Instytut Badań nad Dziedzictwem Kulturowym Europy, 2013 |
Institute for Research of European Cultural Heritage, 2013

Białystok 2013

Wydawca

e-mail: ibndke@gmail.com

Na okładce: Drewniana rzeźba św. Hieronima z Budzanowa autorstwa J.J. Pinsla z 1761 r.
w Muzeum Diecezjalnym w Łucku, Ukraina. Stan po konserwacji. Fot. L. Piekacz.

Projekt okładki, łamanie, przygotowanie do druku: *Janusz Świniński*

Druk: TOTEM s.c.

SPIS TREŚCI

<i>Przedmowa</i>	9
<i>Foreword</i>	11
Małgorzata Omilanowska	
<i>Ratowanie zabytków na dawnych Kresach z udziałem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego</i>	
<i>Rescue of the Polish heritage</i>	13
Ewa Święcka	
<i>Kościół i klasztor w Holszanach: początek odrodzenia? Konserwacja malowidła ołtarzowego</i>	
<i>Holszany church and monastery: the beginning of revival? Restoration of the altar painting</i>	35
Lucyna Piekacz	
<i>Funkcja obiektu zabytkowego a zakres rekonstrukcji na przykładzie rzeźby św. Hieronima z Budzanowa autorstwa J.J. Pinsla oraz portalu bocznego w kościele Pobrygidzkim w Grodnie</i>	
<i>The function of a monument versus the scope of reconstruction on the basis of a sculpture of St. Jerome in Budaniv by J.J. Pinsel and the side portal in the rectoral church in Grodno</i>	69
Janusz Mróz	
<i>Historia XVI-wiecznego świecznika Hansa Meyera z kościoła św. Piotra w Rydze. Przyczynek do kwestii restytucji dzieł sztuki w czasach współczesnych</i>	
<i>The history of the 16th-century candlestick by Hans Meyer from St. Peter's Church in Riga. A contribution to the issue of restitution of works of art in modern times</i>	83

Anna Oleńska, Marcin Zgliński

Polesie jako region artystyczny w dawnej Rzeczypospolitej. Uwagi po pięciu latach inwentaryzacji kościołów i klasztorów rzymskokatolickich województwa brzesko-litewskiego

Polesie as an artistic region of the former Commonwealth. Notes after five years of inventorying churches and monasteries of Brest Litovsk Voivodeship . . . 109

Paweł Sygowski

Unicki dekanat brzeski w XVIII w.

Deanery in Brest in the 18th century 135

Wioletta Brzezińska-Marjanowska

Rezydencje na Ziemiach Wschodnich dawnej Rzeczypospolitej, cz. I: Wołyń. Projekt naukowo-badawczy realizowany w latach 2007–2011

Residences on the East Territories of the Commonwealth, part I: Volyn. Research project carried out in 2007–2011 149

Anna Sylwia Czyż

Włosi w kręgu rodziny Paców

Italians within the Pac family 175

Iwona Wildner-Nurek

Historyczne parki i ogrody. Zarys ewidencjonowania ginącego dziedzictwa (ze szczególnym uwzględnieniem realizacji D. Miklera na Wołyniu i E. André na Litwie)

Historic parks and gardens. An outline of recording the disappearing heritage (with particular consideration of works by D. Mikler in Volhynia and E. André in Lithuania) 197

Tatiana Klymeniuk, Olena Kovalchuk

The choice of the fortification monuments which territories are suitable for performance's functions

Zabytki o charakterze obronnym, które mogą spełniać funkcję widowiskową . . . 225

Karol Kościelniak

Kamieniec Podolski – stan zachowania dawnej twierdzy Rzeczypospolitej

Kamieniec Podolski – State of conservation of the former fortress of the Polish Commonwealth 261

Maria Kałamajska-Saeed

Wydobyte z nicości. Rosyjskie pomiary klasztorów skasowanych w roku 1832

Retrieved from nothingness. Russian measurements of monasteries confiscated in 1832 273

Wojciech Walanus

- Sztuka dawnych Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej na fotografiach ze zbiorów Fototeki Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego*
Art of the former Commonwealth Eastern Borderline in photos from the Photo Collection of the Institute of Art History of Jagiellonian University 303

Joanna Tomalska

- Nowy początek. Wyposażenie cerkwi w obwodzie białostockim i na ziemiach sąsiadujących około 1839 r. i w latach późniejszych*
New beginning. The equipment of Orthodox churches in Białystok District and the neighbouring lands around 1839 and after 327

Michał Laszczkowski

- Dawny karcer studencki w Rydze*
Isolation cell for students in Riga 345

Янис Зилгалвис

- Евгения Кербедрз и Лузнавское имение в Латгалии*
Eugenia Kierbedz and the Properties in Dłużniewo, Latgale 371

Michał Pszczółkowski

- Architektura Stanisławowa II Rzeczypospolitej*
Architecture of Stanisławów in the Second Commonwealth 383

Jakub Lewicki

- Modernizm na Wołyniu, czyli jak zmieniały się Kresy*
Modernism in Volyn or how the Eastern Borderlands were changing 417

Marek Barański

- Polski Paryż nad Morzem Kaspijskim*
Polish Paris on the Caspian Sea 459

Iwona Janicka

- Skansen budownictwa drewnianego w Rumszyszkach jako źródło do poznania życia codziennego wsi od końca XVIII do początku XX w.*
The open-air museum of wooden architecture in Rumšiškės as a source of knowledge about everyday life in a village from the late 18th century the early 20th century 469